



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

**Isagoge Sive Introductio Ad Vitæ Spiritualis  
Perfectionem, Omnibus tam Regularibus, quàm Clericis  
Sæcularibus, Confessariis, Concionatoribus, & Animarum  
Pastoribus perquàm utilis, & specialiter ...**

**Herlet, Johann Georg**

**Sulzbaci, Anno MDC.XCIII.**

§. 10. Quàm difficile & periculosum sit officium pastorale.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-37853**

id est, in iis, qui sunt villani, hoc est, rudes & tardi ad percipiendâ dogmata Christi; uti explicat Hugo de S. Victore in libello de claustro anime c. 7. docet siquidem hic Spiritus Sanctus, rusticos, viles, & plebejos non esse negligendos; sed catechistas & concionatores debere tam iis, quàm civibus aut Nobilibus prædicare verbum Dei; imò iis utpotè rudioribus erudiendis diutius oportere immorari, donec doctrinam & præcepta vitæ Christiana capiant & imbibant. Hoc significat Tô commoremur. Sic Christus dum viveret, obibat vicos & castella, evangelizans Regnum Dei; inquit Cornelius à Lapide in dictum locum ex Theodoretò & aliis.

## S. IO.

*Quàm difficile & periculosum sit officium pastorale.*

306. **N**E verò quis per immatura vota ad munus parochiale aspiret, antequam scilicet proprium suum spiritum perfecit, in perfectione se solidaverit, necessariam scientiam ac prudentiam acquisiverit, & à Deo per Superiores tanquam alter Aaron legitime vocatus fuerit; aut etiam nè vocatus, in eo officio se negligenter habeat; sciendum est, quod officium pastorale sit onus ipsis Angelicis humeris formidandum; in quo millenæ sunt occasiones incurrendi æternam damnationem, tum ratione officii respectu aliorum negligenter vel timidè administrati, tum ratione

X x f                      peri-

periculorum respectu propriæ personæ. O pastor, inquit S. Thomas in c. 13. ad Hebr. obligasti te Deo, ut pro grege tuo impendas manum & os tuum; ut quidquid ore potes proloqui, & quidquid manu potes operari, hoc ex sponsione tuâ tenearis prestare; nimirum pascere gregem tuum omni virtutis exemplo, & perenni doctrinâ eloquio. Christus in die iudicii de singulorum subditorum animabus interrogabit Rectores; ab eisdem singulorum salutem reposcet, dicendo illud Jeremia 13. Ubi est grex, qui datus est tibi? S. Chrysostomus homil. 34. ait: Miror, si potest aliquis Rectorum salvari. Et homil. 3. in c. 1. Actor. Apostol. Non temerè loquor, sed ut affectus sum, & sentio: non arbitror, inter Sacerdotes multos esse, qui salvi fiant, sed multo plures, qui pereant. Refert Reverendissimus Abbas Augustinus Wichman in Brabantia Mariana lib. 3. c. 30. quod Joannes Clarius, profundissimus & celeberrimus Theologiæ in Academia Lovaniensi Doctor, quandoq; è cathedra doctorali auditus fuerit dicere: aut Deus valdè misericors est; aut multi pastores damnabuntur. M. Joannes Avila, vir illuminatissimus, quem à Sanctitate & doctrinâ universa celebrabat Hispania, de officio Parochorum ait apud Gedeonem Forsterum in præfat. Epist. paranet. Tot tantæq; sunt pastorum obligationes, ut qui vel tertiam earum partem reipsâ impleret, Sanctus ab hominibus aestimaretur; cum tamen eo solo contentus, gehennam non sit evasurus.

Quod igitur de Episcopis ait S. Gregorius lib.

lib. 6. in libri. 1. Reg. c. ult. Rectus est Ordo,  
 ut querantur homines ad Episcopatum, non ut  
 querant homines Episcopatus. Et S. Bernar-  
 dus lib. 2. considerat. c. 5. Qui pro se rogat, jam  
 iudicatus est. Cunctantes & reuertes coge &  
 compelle intrare. Item Leo Imperator. l. 3. 1. C. de  
 Episcopis, & Clericis: Non pretio, sed precibus  
 ordinetur Antistes. Tantum ab ambitu debet esse  
 sepositus, ut queratur cogendus, rogatus recedat,  
 invitatus effugiat: profecto enim indignus est sa-  
 cerdotio, nisi fuerit ordinatus inuitus. Id, in-  
 quam, suo modo etiam dici potest de pastoribus  
 & parochis, qui sunt Episcoporum coadjutores,  
 & in eodem cum illis statu perfectionis esse de-  
 bēt. Qui enim vel aperte vel occulte fatagit apud  
 Superiores procurare, ut ad officium pastorale  
 promoveatur, hoc ipso indignissimus est tali  
 promotione; eò quod manifeste prodat, se non-  
 dum scire & intelligere, quæ & quanta sit pa-  
 storis animarum obligatio; Si enim eam intel-  
 ligeret, officium tam arduum non ambiret, sed  
 refugeret. Sanè D. Chrysostomus post adeptam  
 omnem Monasticam Perfectionem fugit  
 omni conatu possibili Officium Sacerdotis Cu-  
 rati & curam Animarum; sicut constat ex sex  
 ejus libris de dignitate Sacerdotali, maxime verò  
 ex c. 12. lib. 6. ubi ad Basilium ait: Ex illo die, ex  
 quo id in dolore percussus, stratus jacebam in ter-  
 ra, & nec audire aliquid poteram, nec videre:  
 tantus me terror & tanta invasit defectio. Cum  
 verò me stupor ille reliquisset, suscipiebat me  
 fletus; & post lachrymarum satietatem ingre-  
 diebatur

diebatur denuò timor, concutiens pectus meum, atq; conturbans &c. Item exc. 3. lib. 1. Insonuerat, quod assumendi essemus ad sacerdotii dignitatem. Ego ergò ut primò ad aures meas sermo est allatus, ejusmodi timore simul & stupore sum completus. Timore quidem, nè forte caperer etiam invitus &c. Ubi etiam refert, quà ratione auffugerit clam & inscio Amico suo Basilio; nè cum illo ad sacerdotium promoveretur. Cùm verò propterea increparetur; causas fugæ suæ reddit & probat per sex libros, videlicet, quia sapientissimum esse oportet & perspicacem in omnibus sacerdotem, & mille (ut dicitur) ex omni parte oculos habentem; quippè qui non solum sibi, sed etiam populo vivat. lib. 3. c. 12. Neq; enim solum mundum esse oportet, qui ministerium tale sortitur; sed etiam valde prudentem & omnium rerum peritissimum; ut cuncta quidem noverit, quæ ad conversationem spectant hominum, non minus quàm hi, qui conversantur in medio: ab omnibus autem sit liber, magis quàm Monachi montium habitatores. lib. 6. c. 5. Ipsi itaq; radiis solis splendidiorem oportet esse animam Sacerdotis; ut nunquam à Spiritu Sancto deferatur. lib. 6. c. 1. Multò quippè majore indiget vita nitore, quàm Monachi. Pluribus tamen necessitatibus, quàm illi, subditur, quæ eum facere possint ex magnâ parte sordescere; Nisi curâ continuâ & intentione plurimâ impenetrabilem se semper exhibeat. Qui verò secessit in eremum, is est omnibus occasionibus liberatus. lib. 6. c. 3. Multa sunt, quibus abundare debet bonis Sacerdos. lib. 3.

c. 10. Multo consilio opus est, prudentiaq; Pasto-  
 ris, & mille (ut dicitur) oculis. lib. 2. c. 4. Intel-  
 ligo enim illius Ministerii Magnitudinem, gran-  
 disq; negotii difficultatem: quod in multis pecca-  
 re cogatur, qui in medium adducitur; nisi for-  
 tissimi fuerit animi atq; diligentis. lib. 3. c. 6. Ego  
 neq; illum qui multum in se documentum Religionis  
 deit, idoneum esse pronuncio, nisi cum Religione  
 plurima abundaverit quoq; prudentia. Novi quip-  
 pe non paucos idoneos suimet fuisse Rectores, mul-  
 tum in abstinentia & jejunio laborantes; quibus  
 quamdiu licuit esse privatos, & nihil aliud curare  
 quam propria, & Deo placebant, & indies non  
 modica Philosophia talis incrementa capiebant.  
 At ubi in populum prodierunt; aliqui ne inter  
 exordia tantum potuerunt sustinere pondus offi-  
 cii. Qui vero tolerari coacti sunt; perdentes con-  
 stantiam & veritatem priorem, & sibi intulerunt  
 magna dispendia, & nihil aliis profuerunt lib. 3.  
 c. 15. Cum igitur queritur, qui Eccl. proponatur a-  
 dducantur in medium, qui tantum spiritus virtute  
 reliquis appareant altiores, quantum ab om-  
 ni populo Hebraorum Saulis eminuerat longitu-  
 do, imò amplius. Quanta irrationabili uni &  
 ratione utentium differentia est, tantum in-  
 esse debet inter Rectorem Ecclesia, & ceteros,  
 qui reguntur. Nam cui creduntur homines,  
 Grex Christi rationalis, non pecunia sed Anima  
 propria damna perpetitur pro talium ovium per-  
 ditione. lib. 2. c. 2. Reddere causas sacerdos cogi-  
 tur pro omnibus, quos gubernat. Ideo enim di-  
 ctum est: Obedite prepositis vestris: Ipsi enim  
 vigilant, pro animabus vestris rationem reddunt.  
 Me.

Metu ac timor istius comminationis animum meum jugiter quatit. Nam si ei, qui unum scandalizaverit & minimum, expedit, ut mola asinaria suspendatur in collo, & demergatur in mare; qui non solum unum, neque duos, neque tres, sed tantam multitudinem perdunt, quare iudicium arbitrari excipere? Neque enim imperitiam causari poterunt, neque ad ignorantiam convolare, neque necessitatem afferre de aliorum coactu. lib. 6. c. 1. Cuncta debet timere supplicia is, cui non solum pro erroribus propriis necesse est rationem reddere, sed etiam pro alienis delictis ad ultimum discrimen adduci. Nam si, qui de propriis vitiis tantum causas reddituri sumus, tremimus; quid putamus illi faciendum, qui rationem pro tot reproscetur animabus? lib. 3. c. 18. Unde summopere miratur eos S. Doctor, qui Officium Curatum seu curam animarum ipsi quaerunt & ambiunt; ait enim homil. 34. in c. 13. Epist. ad Hebraeos. Quid dicamus infelicibus illis & miseris, qui semetipsos ad alios regendos precipitant, & se in tantorum suppliciorum abyssum jactant? Omnium, quos regis, mulierum, puerorum atque virorum tu rationem redditurus es. Miror, si potest salvari aliquis Rectorum. Post tantam comminationem video aliquos etiam concurrere, & precipitare semetipsos tanta mole ac tanta difficultati regiminis. Si enim, qui necessitate compelluntur, nullum poterunt habere refugium, neque ullam excusationem reperient, quando negligenter administrationem gesserint suam ( Nam & Aaron necessitate

com.

compulsus est, & tamen in periculum venit; sed  
 & Moyses pericula sapius sustinuit, qui regimen  
 illud saepe recuperaverat) quanto ergo amplius, qui  
 cum studio & ambitione petunt, & semetipsos  
 precipitant, severius puniuntur? Oportet ergo  
 timere ac tremere & propter conscientiam; prop-  
 ter molem, ac Magnitudinem Cura. Et lib. 3.  
 de dignitat. sacerdotali c. 10. precipue id conside-  
 rare debet, ne aliquam ipsius officii cupiditate tenea-  
 tur. Perniciosa est aviditas illius honoris. Item  
 c. 11. Quocirca oportet undique diligenter inspice-  
 re, & penitus perscrutari, ne scintilla aliqua cu-  
 piditatis huius honoris in animo asservata cele-  
 tur. Rationem addit: Qui enim potestatem  
 illam non concupiscit adipisci; nec ereptionem  
 ejus veretur. Nam qui metuunt, & ne depo-  
 nantur, tremunt, amaram sustinent servitu-  
 rem, & qua malis redundet innumeris, & qua  
 tam Deum quam homines frequenter cogunt of-  
 fendere. Hanc ergo cupiditatem omni labore,  
 omni cura oportet ab animo segregare, & nec ac-  
 ceptum jam honorem cum amoris passione retine-  
 re. Nam juxta Bedam in proverb. c. 17. v. 18.  
 stultus est, qui cum animam Fratris suscipit re-  
 gendam, de suis gloriatur Actibus; & non poti-  
 us ei humili compassione, quidquid potest, auxi-  
 lii salutaris impendit. Talis enim stultus homo  
 plaudit manibus suis, cum sponderit pro amico  
 suo; ut inquit Sapiens sit. c. 17. v. 18. Ubi Cor-  
 nelius à Lapide: sic hodie latantur multi, cum  
 opimos Pastoratus, vel Episcopatus aut Abbati-  
 as obtinent; cum potius gemere deberent sub  
 tanto

tanto onere, quod tot animarum curam in se suscipiant, pro iisq; animam suam & aeternam salutem Deo oppignorent. Et in c. 13. Hebraeor. v. 17. vide quantum sit onus pastorum & Rectorum, ut non sine causa dixerit Chrysostomus: Miror, si potest aliquis Rectorum salvari. Ipse enim onus & curam omnium & singulorum subditorum suorum gerere debet, pro eisq; aeterna mortis periculo se exponere: singulorum enim probitas & salus ab eo exigetur in die Iudicii. Item in c. 11. Zacharia Prop. S. Antiochus homil. 3. censet, pastorem totum debere esse oculum & mentem; quippe qui certo sciat, se pro animabus à Deo concreditus aditurum esse anima propria periculum. Deniq; in c. 1. Aggai. Raro praelatus liber est à culpa subditorum; eò quod vel illi consentiat, vel dissimulet, & cum possit, non coërceat. Et in c. 14. Isaia. Cogitent illud S. Chrysostomi homil. 34. in epist. ad Hebr. Mirabile est, si salventur multi Pralatorum. Plures enim damnantur; sciantq; multos damnari in dignitate positos, qui salvarentur, si viverent privati. Cogitent exemplum Christi, qui quasitus ad regnum, fugit, & privatam egit vitam. Sancti fugerunt dignitates; & dum coacti illas subierunt, quasi sub gravi onere ingemuerunt. S. Martinus, teste Sulpitio, ne diaconatum quidem suscipere voluit, nisi coactus. & c.

307. Qui tamen post collocatum diligens in comparandis necessariis scientiis & virtutibus studium iudicatus fuerit à Superioribus tanto muneri idoneus; non debet ex pusillanimitate volun-

voluntati eorum resistere; sed potest, ac tenetur eorum iudicio ac dispositioni se humiliter submittere, maximè in Ordine Præmonstratensi; si ipsum voluerint ad munus pastorale destinare: nè per indiscretam humilitatem, aut damnabilem timorem in aliud extremum incidat, & talenti absconditi reus effectus, cum servo pigro in tenebras exteriores ejiciatur. *Matth. 25.* de quo S. Chrysostomus *homil. 25. in 1. Epist. ad Corinth.* *Totum reddidit talentum & supplicio affectus est; quoniam id non auxit.* Et Cornelius à Lapide *in citatum c. 25. Matth.* *Notent hoc, qui ingenio, doctrinâ, prudentiâ, aliis dotibus sibi à Deo datis non utuntur ad suam aliorumq; salutem ob desidiam, vel metum peccandi, aliave simili de causâ: ab his enim rationem exactam reposcet Christus in die iudicii.* Præclare etiam S. Prosper *lib. 3. vitæ contemplat. c. 28.* *Dignitas Ecclesiastica nec ambienda est, nec vitanda.* Qui verò præesse ac prodesse populis possunt, si quasitè non fuerint, justè se ipsos percipiendæ Sapientiæ studiis seu vitæ contemplativa tradunt. Verùm ubi requirit necessitas, vel Ecclesiæ utilitas, vel etiam Superioris præceptum laborantibus opem ferrenolle, cum possis, & communi Bono posthabito otiosâ quieti frui velle, sibi vivere, nec suas utilitates in commune conferre, nihil habet æquitatis. Sed & contra justitiam faciunt hi, qui merito sua conversationis vel eruditionis electi, otiosum stadium fructuosa utilitati regendæ multitudinis anteponunt; & tùm possint laboranti Ecclesiæ subvenire, operosa ad-

Y y

sa ad-

*se administrationis laborem refugiunt; Ut inquit idem Prosper supra c. 22. Quæ etiam sententia fuit S. Gregorii 3. part. pastoral. admonit. 26. dicentis: Admonendi sunt, qui, cum prædicare utiliter possunt, immoderatâ tamen humilitate refugiunt: ut ex minori consideratione colligant, quantum in rebus majoribus elinquant. Si enim indigentibus proximis ipsi quas habent pecunias absconderent; adjutores procul dubio calamitatis existerent: quo ergo reatu constringantur, aspiciant, qui, dum peccantibus Fratribus verbum prædicationis subtrahunt, morientibus mentibus vitæ remedia abscondunt. Si populum fames attereret, & occulta frumenta ipsi servarent, auctores procul dubio mortis existerent: quâ itaq; plectendi sunt pœnâ, considerent, qui, cum fame verbi animæ pereant, ipsi panem perceptæ gratiæ non ministrant. Unde & bene per Salomonem dicitur: Qui abscondit frumenta, maledicetur in populis. Frumenta quippè abscondere est prædicationis sanctæ verba apud se retinere. In populis autem talis quisq; maledicetur; quia in solius culpâ silentii pro multorum, quos corrigere potuit, pœna damnatur. Et S. Bernardus serm. 18. super Cantic. Rem profecto proximi retines tibi, si plenus virtutibus cum sis, forisq; nihilo minus donis scientiæ & eloquentiæ adornatus, metu forte aut segnitie, aut minus discretâ humilitate: verbum bonum, quod posset prodesse multis, inutili, imò damnabili ligas silentio: Certè maledictus, quod frumenta abscondis populis. Breviter S. Chrysostomus homil.*

mil. 34. in c. 13. ad Hebr. *Neq̄, dum quis ad principatum trahitur, recusare; neq̄, dum non trahitur, quisq̄, semetipsum precipitare debet: Sed considerantes tanta dignitatis amplitudinem, oportet effugere; comprehensos autem obsequium & reverentiam oportet ostendere.* Quisquis ergo Superiorum (quibus subditorum suorum tam interiora, quam exteriora debent esse perspecta) iudicio idoneus fuerit habitus, ad officium pastorale; hoc sine ullâ repugantiâ & contradictione suscipiat, ac cum metu & tremore administret; non dubitans, quin à Deo ad illud vocatus sit. *Dixi: quibus subditorum suorum tam interiora quam exteriora debent esse perspecta.* Nam si Religiosus aliquis non manifestasset candidè & fideliter suo Superiori defectus, vitia, inclinationes, passiones, & naturæ suæ propensiones; is postea sibi imputet, si per Superiorem talium ignarum promoveatur ad tale officium & locum, in quo forsan de salute suâ periclitabitur. Quod periculum tunc esteò majus & gravius, cum quis vitiosas suas inclinationes & defectus celat Superiorem studiosè, de industriâ, & eâ intentione, nè propter eos impediatur à promotione ad officium v. g. Parochi, Provisoris, Cellarii &c. *Quia tunc & Naturam & Deum sibi habet adversantem; Naturam quidem per vitiosas propensiones ad malum, Deum verò per subtractionem & denegationem gratiæ sive auxiliõrum ad tale officium ritè administrandum necessariorum.*

308. Quod si verò quis ritè ad parochiale munus fuerit vocatus & promotus; postea autem successu temporis experiatur, se per omnem suum laborem & studium nihil, aut parum efficere in populo sibi commisso; talis solari se potest doctrinâ illâ, quam S. Bernardus tradit Eugenio Papæ lib. 4. considerat, dicens: Noli diffidere; curam exigeris, non curationem. Audisti: curam illius habes; & non: cura vel sana illum. Verum dixit quidam; Non est in medico, semper relevetur ut aeger. Paulus loquitur: plus omnibus laboravi; non ait: plus omnibus profui, aut plus omnibus fructificavi; alias autem noverat; quia unusquisq; secundum suum laborem accipiet, non secundum proventum. Ita quæso fac tu, quod tuum est: *nam Deus quod suum est, satis absq; tuâ sollicitudine & anxietate curabit.* Planta, riga, fer curam; & tuas explevisi partes. Incrementum ubi voluerit, dabit Deus, non tu. Ubi fortè noluerit; tibi deperit nihil; dicente Scripturâ: *Reddit Deus mercedem laborum Sanctorum suorum.* Securus labor, quem nullus valet evacuare defectus. Quod solatium etiam tradit Bonifacio Zacharias Papa in tribus diversis epistolis, his verbis: *Si non fuerint conversi, tua prædicationis merces non peribit. Si conversi fuerint, salvasti animas eorum: Si verò in malitia permanserint; merces laboris tui non perdes; opportunè importunè prædica.*